

Chúng ta không cầ i sầ a đầ c đầ u ác đầ xầ y ra. Nhắ ng chúng ta có thầ nghiề cầ u nó và có thầ hành đầ ng đầ ngầ i Mầ chúng ta lánh xa truyề n thầ n thoầ i sai lầ c mà hiầ u rõ thầ m kầ ch lầ n lao cầ a sầ bầ i tín.

ẦẦ **Giáo sầ Robert F. Turner**

(Lầ i Việ t Báo. Cuầ c Hầ i Luầ n Kầ Nầ m 35 Năm Lầ u Vong đầ thầ c hiầ n hôm Thầ Tầ 28-4-2010 ở i Westminster, Calif. Sau đây là bài thuyề t trình cầ a Robert F. Turner đầ đầ c đầ ch ra Việ t ngầ. Ông quan tâm vầ VN ở khi còn hầ c bầ c cầ nhầ n đầ hầ c Indiana University, nầ i ông việ t luầ n án dày 450 trang vầ cuầ c chiầ n và đầ c đầ m danh đầ, và thầ ng xuề n tranh luầ n vầ i phe phầ n chiầ n khầ p Hoa Kố. Ông vào Bắ Bắ nhầ năm 1968 và tình nguyầ n sang VN. Tầ 1968 ở i 1975, ông thắ m Đông Dắ ng 5 lầ n, đi thắ m nhầ u nầ iầ Nam VN, Lào và Cam Bắ t. Ông việ t nhầ u sách vầ VN.)

Xin kớ ch chào quý vầ. Tôi xin đầ c ngầ i ca ban tầ chầ c buầ i hầ i thầ o quan trầ ng này và nhắ ng ngầ i đầ bầ thầ i giầ đầ n tham đầ mầ t sinh hoầ t tôi cho là rầ t quan trầ ng đầ suy nghiầ m vầ mầ t phầ n bi thầ m mà cũng hầ trầ ng cầ a lầ ch sầ Hoa Kố.

Cách đây đắ ng 35 năm cũng vào ngày này, tôi rầ i Việ t Nam lầ n cuầ i trong đầ t di tầ n sau cùng tầ i Sài gòn. Tôi khầ i sầ hầ c hầ i vầ Chiầ n tranh Việ t Nam năm 1965 khi là sinh việ n đầ i hầ c. Tôi là mầ t sinh việ n trong sầ tầ ng đầ i ít ầ i đầ thầ c tin rầ ng việ c bầ o vầ ngầ i dân Đông Dắ ng chầ ng Cầ ng sầ n xâm lầ c là việ c đắ ng, và trong ba năm kầ tiầ p, tôi tham gia hàng trăm cuầ c "hầ i thầ o ngoà i trầ i" cầ a các đầ i hầ c, hay đầ u lý hoầ c nhầ u chầ ng trầ n tranh luầ n.

Tôi lầ n đầ u đầ n Viế t Nam trong mắ t giai đầ n ngắ n khi là phóng viên năm 1968, rắ i trắ lắ i đó hai lầ n khi là sĩ quan Bắ binh đầ c biế t phái vào mắ t bắ phầ n cầ a toà Đắ i sắ Hoa Kố tắ i Viế t Nam, là Văn phòng Nghiên cầ u vắ Bắ c Viế t và Viế t Cắ ng. Sau đầ y, tôi còn qua Viế t Nam nhiề u lầ n khi làm cắ vắ n vắ an ninh quố c gia cho ý ban Ngoắ i giao Thắ ng viế n Hoa Kố . Là mắ t thành viên cầ a "Viế n Hoover vắ Chiế n tranh, Cách mắ ng và Hoà bình" thuố c Đắ i hắ c Stanford ở California, hắ n 35 năm trắ c, tôi đã viế t cuố n sắ quan trắ ng đầ u tiên bắ ng tiế ng Mắ vắ "Cắ ng sắ n Viế t Nam". Trong hắ n hai chắ c năm, tôi đã có nhiề u khóa giố ng đầ y tắ i viế n Đắ i hắ c Virginia vắ Chiế n tranh Viế t Nam.

Vì thắ i giố có hắ n, tôi phắ i nói ngắ n, nhắ ng trắ c khi đầ cắ p tắ i chắ điể m cầ a bài thuyế t trình, tôi xin có thêm mắ t lắ i cắ nh báo. Rắ ng đa sắ lắ p luầ n ngày nay cắ coi là sắ "sáng suố t phắ biế n" vắ Chiế n tranh Viế t Nam thắ t ra lắ i không đắ ng. Rắ t đắ ng tiế c rắ ng điể u ý có nghĩa là đa sắ nhắ ng gì đầ c giố ng đầ y tắ i cắ p trung và đắ i hắ c lắ i gắ n vắ i thắ n thoắ i hắ n là lắ ch sắ .

Tôi chắ xin đầ n cắ hai thí đầ :

1 - Ngày nay, chúng ta đầ c nghe rắ ng cuố c chiế n Viế t Nam là "bắ t khắ thắ ng". Tôi xin đầ c gắ p tiế ng bên cắ nh nhiề u sắ gia thuố c lắ i xuố t sắ c nhắ t ngày nay khi nêu lắ p luầ n ngắ c rắ ng chúng ta không chắ hy vắ ng thắ ng mà thắ c tắ đã thắ ng vào đầ u thắ p niên 1970. (Và khi nói "chúng ta", tôi không nghĩ rắ ng đầ y là quân lắ c Hoa Kố mà là nắ lắ c chung cầ a hai quân đắ i miế n Nam Viế t Nam và Hoa Kố , cùng vắ i ngắ i dân miế n Nam). Đắ ng buầ n là đầ i áp lắ c cầ a cái gắ i là "phong trào hòa bình", Thắ ng Năm năm 1973, Quố c hắ i Hoa Kố đã biể u quyế t mắ t đầ o luố t cắ m Tắ ng thắ ng chi tiế n bắ o vắ nắ n nhân cầ a Cắ ng sắ n xâm lắ c tắ i Đông Dắ ng. Làm nhắ vắ y, Quố c hắ i đã chuyể n thắ ng thành bắ i. Quố c hắ i cũng ngăn cắ n nắ lắ c tắ vắ cầ a Quân lắ c và ngắ i dân miế n Nam khi cắ t viế n trắ tài chánh, xăng đầ u, cắ phầ n và đầ n đầ c cắ n thiế t cho hắ có thắ chắ ng đầ o quân xâm lắ c theo lắ i chiế n tranh quyắ c đi sau các chiế n xa chắ tắ o tắ i Liên Xô. Khi Quố c hắ i phầ n bắ i lắ i cam kắ t lắ ch sắ cầ a Hoa Kố là bắ o vắ các nắ c không Cắ ng sắ n tắ i Đông Dắ ng thì Liên bang Xô Viế t và Trung Quố c gia tăng viế n trắ cho Hà Nắ i.

2- Huyể n thoắ i thắ hai mà tôi muồ n nói sắ qua là Chiế n tranh Viế t Nam là cuố c chiế n "phi lý" tiế n hành không lý do chính đắ ng. Nhiề u ngắ i Mắ thành thắ t tin rắ ng chúng ta lầ m chiế n tắ i Đông Dắ ng do hiể u lắ m vắ vắ đầ ng đầ Vắ nh Bắ c Bắ vào đầ u thắ g Tám năm 1964. Thắ t ra, nhắ tôi có trình bày trong luầ n án đầ t giố i danh đầ năm 1966 và trong cuố n sách "Cắ ng sắ n Viế t Nam" xuố t bắ n năm 1975, đầ ng Lao đầ ng cầ a Cắ ng sắ n Viế t Nam đã quyế t đầ nh tắ Thắ g Năm năm 1959 là mắ ra đầ ng mòn Hắ Chí Minh và gắ i vào Nam nhiề u ngàn lính và vô sắ chiế n cắ vắ i mắ c đích lắ t đầ chính phắ trong Nam. Sau khi chiế n tranh kắ t thúc, Hà Nắ i đã nhiề u lầ n xác nhắ n sắ thắ c đó.

Nói cho đắ n giắ n thì Hoa Kố tham chiắ n đắ giúp ngắ i dân miắ n Nam tắ vắ vì cùng mắ t lý do nhắ viế c chúng ta tham chiắ n tắ i Cao Ly năm 1950: nhắ m bắ o vắ tắ do cầ a con ngắ i và thắ c thì viế c chắ ng xâm lắ c đắ đắ c ghi trong Hiắ n chắ ng Liền hiắ p quắ c. Chuyắ n ý cũng hoàn toàn phù hắ p vắ i nhắ ng lý do khiắ n chúng ta chiắ n đắ u trong hai cuắ c Thắ chiắ n. Tôi không có thắ i giắ khai triắ n luắ n đắ m pháp lý này nhắ ng cho rắ ng viế c ngăn chắ n cắ ng sắ n tắ i Đố ng Dắ ng cũng quan trắ ng nhắ viế c chắ ng xâm lắ c trong các cuắ c chiắ n khác, và nắ u chúng ta không thắ đắ ng cắ vào năm 1964 thì Hoa Kố đắ thua cuắ c Chiắ n Tranh Lắ nh.

HỒ U QUố CẦ A VIẾ C Bắ Rắ I ĐỐ NG DẮ NG

Bây giắ , xin trắ lắ i đắ tài tôi đắ c giao phó: là hồ u quố cầ a viế c Hoa Kố bắ rắ i Đố ng Dắ ng cho quân Cắ ng sắ n.

Tôi làm viế c trong chính phắ vào mắ y năm cuắ i cầ a Chiắ n tranh Viắ t Nam tắ i hồ u hắ t thắ p niên 80. Tôi phắ c vắ trong Thắ ng viắ n, Ngắ giắ đắ i, bắ Ngoắ i giao và tòa Bắ ch Cung. Sau đố trong nhiắ u năm tôi giắ ng đắ y vắ "Chánh sách Ngoắ i giao Hoa Kố " tắ i Phân khoa Chính quyắ n và Ngoắ i giao cầ a viắ n Đắ i hắ c Virginia. Tôi có thắ nói trong nhiắ u tiắ ng đắ ng hắ nắ a vắ hồ u quố đắ a đắ chiắ n lắ c cầ a viế c Hoa Kố xoắ bắ lắ i cam kắ t bắ o vắ miắ n Nam và các lân bang cầ a Viắ t Nam. Liền bang Xô viắ t đắ thắ y ra là Hoa Kố có nhắ ng mâu thuắ n tắ hắ i trong nắ i bắ và mắ t ý chí bắ o vắ các đắ ng minh. Vì vắ y, Liền Xô đắ hành đắ ng:

1 - Hồ bắ t đắ u bắ c "chí nguyắ n quân" tắ Cuba thắ qua Angola đắ giúp phe cắ ng sắ n tắ i đây có thắ cắ p chính quyắ n trắ c các kắ hắ n bắ u cầ a xắ Angola. Vắ Nghắ sĩ cầ a Tiắ u bang cầ a tôi đắ tích cắ c ngăn cắ n các đắ ng viắ n không biắ u quyắ t mắ t tu chính án cắ t hắ t ngân khoắ n cho mắ i hoắ t đắ ng cầ a cắ quan CIA có mắ c tiêu yắ m trắ các phe không cắ ng sắ n tắ i Angola. Nhắ ng ngắ i chắ ng lắ i quan đắ m ý - hồ u hắ t là trong đắ ng đắ sắ đắ vắ a trao Nam Viắ t Nam, Lào và Cắ m Bắ t cho Sắ ng sắ n - thì trắ n an đắ ng viắ n cầ a hắ rắ ng, nắ u nhắ có ngắ i Cuba tắ i Angola, thì sau khi ta rút quân, nhân dân Phi Châu sắ mau chóng quắ ng hắ ra ngoà i. Trong thắ p niên sau đố, sắ cán bắ Cuba tắ i Phi châu da đen đắ tăng tắ i khoắ ng bắ n năm chắ c ngàn. Và nắ n nhân bắ tắ vong đắ y đắ c lắ c lắ ng là không đắ i trăm ngàn ngắ i.

2 - Tin rắ ng Hoa Kố sắ chắ ng làm gì hắ t, năm 1979, Liền Xô xâm chiắ m Afghanistan khiắ n cắ triắ u ngắ i chắ t và gây ra lắ c lắ ng Taliban tắ i đây.

3- Và lầ n đầ u tiên trong sáu chố c năm, Moscow bắ o vắ i tay sai cầ a hắ Mắ châu La tình rắ ng tắ n hành "đầ u tranh vố trang" đầ cắ p chính quyắ n thì cũng đầ c, tắ đầ y mắ i xắ y ra nắ i chiắ n tắ i El Salvador, Nicaragua, Honduras, Guatemala, Costa Rica và các nắ c khác trong vùng. Vô số ngắ i lắ i thiắ t mắ ng vì chuyắ n đó.

Nhắ ng hôm nay tôi không muắ n tắ p trung vắ các vắ n đầ dù rắ t quan trắ ng là đầ a đầ chiắ n lắ c. Tôi muắ n nói vắ hắ u quố cầ a quyắ t đầ nh cầ a Hoa Kố đầ i vắ i con ngắ i.

"Phong trào hòa bình" - cầ a phe phắ n chiắ n - trắ n an chúng ta rắ ng Hoa Kố chắ cắ n rút quân và chắ m đầ t chiắ n tranh thì mình sắ phát huy "nhân quyắ n" và "ngắ n nắ n tàn sát". Tôi rắ t ngắ i nói vắ nhắ ng gắ i xắ y ra tắ i Việ t Nam sau khi Hoa Kố triắ t thoái, vì trong hắ i trắ ng này và tắ i khu "Little Saigon" có nhiề u ngắ i đầ trắ c tắ p nắ m mùi và biắ t rắ hắ n nhắ ng gắ i mà mắ i "hắ c gắ i" Mắ có thắ muắ n biắ t. Nhắ ng có mắ t sắ sắ thắ t thì đã rắ ràng.

Hãy trắ c tiên nói vắ nhân quyắ n. Tháng Tắ năm 1975, khi sắ chiắ n thắ ng cầ a Cắ ng sắ n đã thành hiắ n nhiên cho mắ i ngắ i, Đầ nhắ t Bí thắ đắ ng Lao Đắ ng là Lê Duắ n đã tuyên bắ rắ ng, sau khi "gắ i phóng" Miắ n Nam, "chúng ta sắ biắ n nhà tù thành trắ ng hắ c." Tắ i Tháng 10 năm 1978, nhắ t báo Times đầ y uy tín tắ i Luân Đôn đã báo cáo sắ thắ t: Cắ ng sắ n Việ t Nam đã biắ n nhà trắ ng và cô nhi viắ n thành nhà tù vì hắ có quá nhiề u tù nhân.

Đầ u 11 cầ a Hiắ p đầ nh Paris ký kắ t năm 1973 cắ m "mắ i hành vi trắ thù hay kắ thắ các cá nhân hay tắ chắ c đã hắ p tác vắ i mắ t phe bên này hay bên kia," và còn rắ ràng bắ o đầ m quyắ n tắ do báo chí, tôn giáo, tắ do sinh hoắ t chính trắ và mắ t loắ t nhắ ng quyắ n thiề ng liề ng khác. Vắ y mà Tháng Năm năm 1977, tắ Quân đầ i Nhân dân công khai thông báo: "triắ t đầ cắ m mắ i hành vi chắ ng lắ i chắ đầ và tắ c hắ t mắ i quyắ n tắ do cầ a nhắ ng kắ không tin vào xã hắ i chắ nghắ i." Bài báo tuyên bắ : "Vắ i bắ n phắ n cách mắ ng... nhân dân ta đầ t khoát xoá bắ quyắ n tắ do ngôn luắ n và trắ ng phắ t đích đáng."

Sau đó, mắ t dân biắ u duy nhắ t cầ a Quố c hắ i Việ t Nam Cắ ng Hoà đầ c phép tham gia cái gắ i là Quố c hắ i Thắ ng nhắ t" đã tuyên bắ : "Chắ đầ mắ i cai trắ bắ ng bắ o lắ c và khắ ng bắ ... Không có tắ do di chuyắ n hay lắ p hắ i; không có tắ do báo chí, hay tắ do tôn giáo, hay... cắ quyắ n tắ do có ý kiắ n riêng... Sắ sắ hắ i tràn ngắ p khắ p nắ i."

QUYẾ N Tắ DO BÁO CHÍ

Tháng Chín năm 1970, Trắ ng phòng Sài Gòn cầ a tắ Christian Science Monitor là Daniel Sutherland - ông bắ n cầ a tôi vào thắ i y - có viế t mắ t bài dài vắ "quyế n tắ do báo chí" trong Nam. Ông viế t: "Dắ i bắ luắ t báo chí mắ i, Miế n Nam bây giắ có mắ t nắ n báo chí thuắ c loắ i tắ do nhắ t Đông Nam Á..." Tôi tin chắ c rắ ng mình không là ngắ i duy nhắ t trong hắ i trắ ng này có thắ xác nhắ n đắ u y. Riêng Sài Gòn thì đã có hắ n ba chắ c tắ báo, và nhiế u tắ trong sắ đó kắ ch liế t chắ ng chính phắ .

Dĩ nhiên là đắ thu thắ p đắ kiế n vắ quyế n tắ do y, tôi thắ ng cắ m máy nhắ lang thang trong Sài Gòn vào nhắ ng chiế u Chắ Nhắ t đắ c nghắ . Tôi thắ y bày bán công khai nhắ ng quyế n sách nhắ "Chiế n tranh Nhân dân và Quân đắ i Nhân dân" cầ a Tắ ng Võ Nguyên Giáp là cuố n chắ nam vắ nắ i đắ y cầ a Viế t Cắ ng, vài cuố n cầ a lãnh tắ cắ ng sắ n Cuba là Ché Guevarra, và cắ các cuố n sách vắ hay cầ a Mao Trắ ch Đông.

Sau ngày gắ i là "giắ i phóng", ngắ i Cắ ng sắ n chiế m đắ ng đã "tắ m thắ i" đắ nh chắ xuắ t bắ n mắ i tắ báo hay tắ p chí đắ c lắ p. Chắ a đắ y mắ t tháng sau, mắ i tiế m sách báo đắ u bắ đắ ng cầ a và viế c mua bán hay tàng trắ các văn hoá phắ m xuắ t hiế n "dắ i chắ đắ cũ" đắ u bắ cắ m.

TÙ CHÍNH TRắ

Mắ t trong các vắ n đắ nắ ng nắ nhắ t là nhắ ng ngắ i chắ ng Viế t Nam thắ ng nêu ra, là cái gắ i là "chắ đắ phát xít" tắ i miế n Nam đã giam giắ hắ n 200 ngàn "tù chính trắ ". Khi trắ lắ i Đông Dắ ng vào Tháng Năm 1974 - cũng là đắ p thăm viế ng Cam Bắ t và Lào, tôi chú trắ ng đắ n viế c đắ u tra nhắ ng lắ i cáo giác trên.

Tôi ghé thăm Linh mắ c Chân Tín, nắ i danh lãnh tắ cầ a "lắ c lắ ng thắ ba" nhắ ng có lắ là mắ t cán bắ cầ a Hà Nắ i. Tôi hắ i ông ta là tìm đắ u ra con sắ "202 ngàn tù nhân chính trắ ?" Ông ta bắ o rắ ng mình đã hắ i các tù nhân cũ và gia đắ nh thân nhân cầ a hắ là hắ nghĩ xem có bao nhiêu tù nhân. (Tôi nghĩ là hắ đã cắ ng lắ i tắ ng sắ cầ a các câu trắ lắ i). Sắ thắ t thì thắ i đó chắ có khoắ ng 35 ngàn tù nhân trong tắ t cắ các nhà tù cầ a Miế n Nam.

Tôi cũng gặ p mắ t lãnh tắ khác cầ a "lắ c lắ ng thắ ba" là bà Ngô Bá Thành, ngắ i nói vắ i tôi rắ ng đắ nh nghĩa cầ a bà vắ "tù nhân chính trắ " có thắ gắ m cắ ngắ i nhắ Sirhan Sirhan, là tay cán bắ ngắ i Palestine đã ám sát Nghắ sĩ Robert Kennedy vào tháng Sáu năm 1968. Mắ c đích cầ a hắ n, bà Ngô Bá Thành giắ i thích, là "chính trắ " khi hắ n ám sát mắ tắ ng cắ viên Tắ ng thắ ng rắ t nắ i tiắ ng cầ a Hoa Kố .

Rắ i còn vắ "chuắ ng cắ p" đắ y tại tiắ ng tắ i Côn Sắ n, đắ c hắ mô tắ nhắ sau:

- "... xà lim chôn đắ i mắ t đắ t, vắ i các dắ ng sắ t đắ ng trên trắ n thay vì đắ i. Mà trắ n xây thắ p đắ n nắ i tù nhân không thắ đắ ng đắ c..."

- "... nhắ ng hắ nhắ đắ c đào đắ i đắ t và che bắ ng chắ n song sắ t."

- "[Mắ y hắ m đó] quá hắ p cho nhắ ng ngắ i Viắ t Nam dù thắ p bé cũng không thắ nắ m duắ i thắ ng và trắ n quá thắ p nên tù nhân khó có thắ đắ ng thắ ng ngắ i."

Thắ t ra, tôi có đắ n đắ o Côn Sắ n và thăm nhắ ng "chuắ ng cắ p" này. Tôi nghĩ rắ ng chúng ta cùng đắ ng ý là tôi hắ n cao hắ n đa sắ ngắ i Viắ t Nam. Vắ y mà tôi chắ a thắ vắ i tắ i các chắ n song trên trắ n - vắ n cao tắ i ba thắ c (khoắ ng 10 bắ) kắ tắ mắ t đắ t lên.

Ngay cắ lắ c sĩ Nghiêu Minh (Yao Minh) ngắ i Tắ u - tay trung phong cầ a đắ bóng rắ Rocket's ở Houston bên Texas - cũng chắ cao tắ i bắ y bắ và sáu phân - hắ n hai thắ c hai - nên anh ta cũng chắ ng gắ p khó khăn gì đắ duắ i dài trong căn xà lim mắ t bắ thắ c rắ i mắ t bắ ba thắ c cầ a cái gắ i là "chuắ ng cắ p".

Ít nhắ t, mắ t sắ cán bắ chắ ng Viắ t Nam đã tắ ng cáo giác chuyắ n "chuắ ng cắ p" biắ t là hắ nói láo. Trắ c khi qua Viắ t Nam năm 1974, tôi nói vắ i mắ t ngắ i trong sắ này rắ ng tôi đắ tính sắ tắ i nhà tù Côn Sắ n đắ tắ mình xem tắ n mắ t, và anh ta có vắ khó chắ u - có lắ biắ t rắ ng tôi sắ thắ y sắ thắ t. Anh ta nói rắ ng vắ n đắ thắ t bây giắ chính là tắ i nhà tù Chí Hoà ở Sài Gòn.

Vì vậy, sau khi thăm Côn Sơn, tôi xin phép vào xem nhà tù Chí Hoà và chờ a đợ y 48 tiờ ng sau đã đợ c tặ i đó trong mặ y tiờ ng đợ ng hợ . Đây không là nặ i mà mình thích sờ ng, nhợ ng cũng chợ ng tặ hợ n đã sợ các nhà tù và bên trong tôi không thợ y đợ u vặ t gì cầ a nhợ ng sợ lợ m đợ ng phợ biợ n. Tôi nói riêng vặ i vài ngợ i Mặ đã tợ ng ợ trong này và hợ nói rợ ng dù có nghe nhiợ u lợ i tợ cáo nhợ ng tợ tợ đợ u cho biợ t là hợ không hợ nghe thợ y "tiờ ng gào thét trong đêm vợ ng" hoặ c đợ c báo cáo vợ nợ n tra tợ n hay hành hợ tù nhân.

NGẮN CHắ N TÀN SẮT

Bi thợ m nhợ t cầ a nhợ ng ngợ i chợ ng Viế t Nam là lý luợ n cầ a hợ , rợ ng cợ t viợ n trợ cho Miợ n Nam là Hoa Kố sợ "ngắ đợ c nợ n tàn sát". Hợ sai lợ m tặ i chợ ng nào.

Ông bợ n Giáo sợ R.J. Rummel cầ a tôi (mặ t ngợ i tợ ng đợ c tuyợ n liên tiợ p cho giợ i Nobel Hoà Bình) ợ c lợ ng là tợ ng sợ ngợ i bợ giợ t sau khi miợ n Nam đợ c "giợ i phóng" lên tặ i 643 ngàn.

- Khoợ ng 100 ngàn bợ xợ tợ qua quít ngay sau khi Cợ ng sợ nợ m quyợ n. Qua quít vì cũng chợ ng có mặ t hình thợ cợ m bợ vợ "tiờ n trình hợ p pháp" hay mặ t toà án.

- Giáo sợ Rummel cho là 400 ngàn là "thuyợ n nhân" bợ chợ t ngoài biợ n cợ khi muợ n thoát khợ i chợ đợ đợ c tài và đàn áp đã trùm lên quê hợ ng. Cao ợ y Tợ nợ n cầ a Liên hiợ p quợ c thì cho là mặ t phợ n ba nhợ ng ngợ i vợ t biên bợ ng thuyợ n đã chợ t ngoài biợ n - mặ t sợ là vì tợ u quá đông ngợ i bợ chìm, hoặ c chợ t vì đói, vì khát, nhiợ u ngợ i tợ nợ n sau thì bợ hợ i tợ c cợ p bóc và cợ ng hiợ p. Cao ợ y cũng tợ ng trình rợ ng có khoợ ng 840 ngàn ngợ i tặ i đợ c Hong Kong hay các nợ c không Cợ ng sợ n ợ Đông Nam Á. Nợ u áp đợ ng tợ sợ "chợ t mặ t phợ n ba" cho con sợ này thì ta đoán là có mặ t triợ u 300 ngàn ngợ i vợ t biên bợ ng thuyợ n và khoợ ng 420 ngàn ngợ i đã chợ t trên đợ ng tìm tợ do. Con sợ không xa vợ i ợ c lợ ng cầ a Giáo sợ Rummel.

- Giáo sợ Lewia Sorley, tác giợ cuợ n sách có giá trợ cầ a mặ t đợ u mợ c là "A Better War" - mặ t Cuợ c Chiợ n Khá Hợ n - mà tôi ân cợ n giợ i thiợ u đợ n quý vợ , cho rợ ng có chợ ng 250 ngàn sĩ quan và binh lính cầ a miợ n Nam cũ đã chợ t trong các "Trợ i Cợ i Tợ o" do chợ đợ Cợ ng sợ n lợ p ra.

- Khoợ ng mặ t triợ u rợ i ngợ i dân miợ n Nam bợ đợ y vào các khu "Kinh Tợ Mợ i" đợ sợ ng trong

nhố ng đầ u kiế n nghiế t ngắ và chố ng 48 ngàn đắ chố t tắ i đầ y. Tôi biế t rố ng rố t đông ngắ i trong cố ng đầ ng này có thố kố i nhố ng kinh nghiế m thố t vố "Trắ i Cắ i Tắ o" và khu "Kinh Tắ Mắ i" và khuyên các sinh viế n đắ n đầ tìm ra hố , ghi nhố n câu chuyế n cầ a hố đầ làm chố ng liế u cho iế ch sắ .

CẮM Bắ T

Và còn chuyế n xố Cắ m Bắ t nắ a. Khi Tắ ng thắ ng Nixon gắ i quân đắ i Hoa Kố sang Cắ m Bắ t vào năm 1970 đầ yắ m trắ các đắ n vố Viế t Nam Cố ng Hoà, khuôn viế n các Đắ i hắ c Mắ bắ đố ng vì nhố ng cuố c phắ n đắ i đầ y bắ o đầ ng chố ng iắ vố xâm lắ c "phi pháp". Thố t ra, vố pháp lý thì y nhố Viế t Nam, Cắ m Bắ t là "quố c gia thành viế n cầ a Nghố đầ nh thố " - Protocole States - đầ đắ c cam kố t bắ o vố chố ng Cố ng sắ n xâm lắ ng trong khuôn khố Hiắ pắ c SEATO năm 1954. Mắ i năm sau, và vắ i tắ i đầ u phiế u là 99,6%, khi Quố c hắ i Hoa Kố cho phép Tắ ng thắ ng Johnson tham chiế n tắ i Đông Dắ ng, quy chố y hoàn toàn có thố áp đầ ng cho Cắ m Bắ t nhố cho Viế t Nam và Lào. Nghố quyế tắ y cầ a Quố c hắ i chố cắ n đầ n chiế u "Protocole States" cầ a Hiắ pắ c SEATO (South East Asia Treaty Organization) .

Tôi thăm viế ng Cắ m Bắ t nhiế u lầ n trong năm 1974 và trong nhiế u năm đắ viế t vố Khố me Đắ . Thắ iắ y, viế c hố là nhố ng kố sắ t máu có đầ tính tàn sát không tắ ng tắ ng nắ i vắ i đầ ng bào Khố me cầ a hố thố t ra chố ng còn là bí mắ t. Và dĩ nhiên, khi tôi trắ i Viế t Nam vào Tháng Tắ năm 1975, mắ t trong nhố ng mắ c tiêu chính cầ a tôi là đầ cắ gắ ng cắ u iắ y đắ m trắ cô nhi tắ i Cắ m Bắ t. Tôi đầ n quá trắ và có iố nhố ng đầ a trắ tôi hy vố ng cắ u đắ c chố c là đầ chố t.

Không hố có mắ t cuố c khố o sát dân sắ tắ i Cắ m Bắ t và chố ng ai biế t thố c sắ có bao nhiêu ngắ i đầ sắ ng tắ i nắ iắ y. Con sắ đắ c đắ n vố nắ n nhắ n có nhố ng đầ biế t iố n, vắ i mắ t sắ chuyên gia thì cho là có hố n hai triế u. Tài liế u khố o cắ u khá nhố t mà tôi đắ c đắ c là cầ a Đắ i hắ c Yale, nắ i mà Chố ng trìnắ cầ a Yale vố nắ n Diế t chố ng Cắ m Bắ t đắ c tính là Pol Pot và bắ n đắ o phố cầ a hố n đầ thố m sát mắ t triế u bắ y trắ m ngàn ngắ i - hố n 20% dân sắ toàn quố c.

Mắ t bài báo vố "các vùng thố m sát" cầ a Cắ m Bắ t trên tắ p chí National Geographic Today trong sắ tháng Giề ng năm 2004 cho chúng ta nhố ng chi tiế t này: "Nhân viế n hắ ng đầ n giắ i thích rố ng đầ n quá quý đầ dùng cho viế c tàn sát. Rầ u, dao và gắ y tre thì đắ c đầ ng hắ n. Còn vố trắ em thì bắ n đầ tắ chố đầ n giắ n giắ ng chúng vào thân cây."

Ông Douglas Pike đã quá vắng, ngắ i mà tôi hoán đắ i công vắ nhiế u lắ n trong Sắ quán Hoa Kố, có việ t nhắ sau vắ hồ u quố nhân sinh cầ a việ c Hoa Kố bắ i cắ sắ cam kắ t cầ a mình là sắ bắ o vắ ngắ i dân cầ a các nắ c không cắ ng sắ nắ Đông Dắ ng: "Dù có cắ c lắ ng dề đắ t nhắ t, có nhiế u thắ ng dân Đông Dắ ng bắ bắ o sát sau Chiế n tranh Việ t Nam hắ n là tắ ng sắ nắ n nhân trong thắ i chiế n, ít ra là hắ n hai triế u... Nắ i khắ đau lên tắ i mắ c chắ a tắ ng thắ y, còn thắ thắ m hắ n nhắ ng ngày chinh chiế n".

Thắ t bi đắ t vì tôi nghĩ rắ ng ông Pike có lý. Và tôi lắ i càng tin rắ ng cắ ng đắ ng tắ i đây, đôi khi ngay trong hắ i trắ ng, có nhắ ng ngắ i có thắ cung cắ p nhắ ng đắ kiế n trắ c kiế n vắ thắ m kắ ch nắ u nhắ ta muố n tìm đắ n hắ và ghi nhắ n lắ i chắ ng cầ a hắ. Việ c này thì chắ ng ai có tâm trí bình thắ ng lắ i thích làm, nhắ ng là đắ u mà nhắ ng ai muố n truy lùng sắ thắ t tắ i cùng vắ n có nhiế m vắ thắ c hiế n. Chúng ta phắ i kắ lắ i chuyế n này - mắ t cách chính xác và cắ n trắ ng - đắ ngắ i khác sắ biế t rắ t lâu vắ sau, khi các nhân chắ ng cuố i cùng không còn tắ i thắ nắ a. Chúng ta phắ i kắ lắ i, nắ u không chuyế n đó sắ lắ i tái diế n.

Nhắ ng ai thắ y bàng hoàng vắ nhắ ng chuyế n đã xắ y ra khi Cắ ng sắ n khắ ng chắ ngắ i dân Miế n Nam và cầ a Cắ m Bắ t hay Lào thắ t ra không hiế u gì vắ lắ ch sắ hiế n đắ i. Nắ u quý vắ muố n biế t rõ hắ n vắ thắ m kắ ch, tôi xin đắ nghắ tắ p sách do nhà Harvard University Press xuắ t bắ n có tên là "The Black Book of Communism" - "Cuố n Hắ c thắ vắ Chắ nghĩa Cắ ng sắ n". Do mắ t nhóm trí thắ c Âu châu thuắ c khuynh hắ ng trung tắ biên soắ n, cuố n sách kắ t luắ n là trong thắ kắ 20, chắ nghĩa cắ ng sắ n quố c tắ đã gây ra cái chắ t cho tắ 80 đắ n 100 triế u sinh linh.

Nhắ ng ai muố n biế t sâu xa hắ n vắ Chiế n tranh Việ t Nam có thắ còn bắ lắ m lắ c lắ n nắ u không chắ u khó tìm đắ c các cuố n sách do chắ vắ diế n giố nắ i đây hoắ c bắ ng hồ u cầ a chúng tôi đã biên soắ n.

Đây là mắ t vinh đắ cho tôi khi đắ c thuyế t trình trắ c mắ t cắ toắ quan trắ ng nhắ hôm nay và trong cắ hắ i long trắ ng này. Vắ i nhắ ng ngắ i giố n đắ vắ sắ bắ i phắ n cầ a nắ c tôi 35 năm vắ trắ c, xin cho tôi đắ c nói rắ ng sắ giố n đắ này cũng là sắ giố n đắ cầ a bắ n thân tôi. Tôi yêu quý Hoa Kố và tin rắ ng đây là mắ t xắ tuyế t vắ i nhắ t trên đắ a cầ u. Nhắ ng khi đa sắ cầ a Quố c hắ i phắ n bắ i nắ n nhân cầ a Cắ ng sắ n xâm lắ c, hắ cũng phắ n bắ i 58 ngàn 200 lính Bắ binh, Hắ i quân và Thắ y quân Lắ c chiế n Hoa Kố đã dâng hiế n mắ ng sắ ng trong sắ hy sinh cao quý nhắ t cho chính nghĩa này. Hắ cũng phắ n bắ i sắ hy sinh cầ a hai triế u bắ y trăm ngàn ngắ i Mắ đã tắ ng phắ c vắ tắ i Việ t Nam tắ năm 1959 cho đắ n 1975.

Chúng ta không cắ i sắ a đắ c đắ u ác đã xắ y ra. Nhắ ng chúng ta có thắ nghiề n cắ u nó và có thắ

hành đắ ng đắ ngắ i Mắ chúng ta lánh xa truyắ n thắ n thoắ i sai lắ c mà hiắ u rõ thắ m kắ ch lắ n lao cắ a sắ bắ i tín. Tôi thiắ t tha kêu gắ i giắ i trắ trong cắ toắ nắ i đây là hắ tắ nguyắ n giành mắ t chút cắ gắ ng đắ hắ c hắ i trang sắ này và chia sắ vắ i ngắ i khác. Quan trắ ng nhắ t, hắ chú ý đắ n các cắ u chiắ n binh và nhắ ng ngắ i sắ ng sót trong cắ ng đắ ng, hắ ghi lắ i lắ i kắ cắ a hắ khi mình còn cắ hắ i. Nắ u mình làm đắ c nhắ vắ y thì may ra nhắ ng hy sinh lắ n lao cắ a thắ m kắ ch bi đắ t này sắ không bắ uắ ng phí.

Xin cắ m tắ quý vắ và cắ u cho Thắ ng Đắ sắ phù hắ chúng ta.